

De projecten (2009-2011),
het kloppend hart van
School of Education

www.schoolofeducation.eu

Beste lerarenopleider

Het is door samen te werken en elkaars sterktes te benutten dat netwerklere concreet vorm krijgt. Het Expertisenetwerk 'School of Education' van de Associatie KU Leuven zet hier met zijn 22 lerarenopleidingen (12 hogescholen, 9 centra voor volwassenenonderwijs en de KU Leuven) bewust op in.

Door middel van projecten, werkgroepen, leergemeenschappen en allerlei navormingsinitiatieven trachten wij de structuur en ruimte te creëren waarbinnen lerarenopleiders met elkaar kunnen samenwerken. We geloven immers dat veel van wat we leren we al doende en in de praktijk leren. Vaak gebeurt dat samen met anderen: we kijken rond, vragen hulp en krijgen feedback. We willen daar met onze werking nog een stapje verder in gaan en het veelal informele karakter van netwerklere en losse samenwerkingsverbanden overstijgen.

Centraal hierbij staat de optimalisering van onze lerarenopleidingen en de daarmee gepaard gaande verdere professionalisering van de lerarenopleiders. Het grootste deel van onze middelen gaat dan ook naar projecten waarin lerarenopleiders, samen met elkaar, bewust expertise delen en ontwikkelen.

Deze samenwerkingsprojecten zijn voor ons in vele opzichten het kloppend hart van onze organisatie. We wensen dan ook de resultaten van deze projecten jaarlijks via een brochure in de kijker te plaatsen. We zijn trots dat we u, voor de derde maal op rij, een bloemlezing van de meest recente projectresultaten kunnen voorleggen.

De uitgebreide projectomschrijvingen kan u raadplegen op onze website (www.schoolofeducation.eu) of via de contactpersoon en/of website vermeld bij ieder project. Onze webstek is ook een uitgelezen plek om te grasduinen in ons volledig aanbod en zo een ruimer zicht te krijgen op onze algemene werking.

De illustraties in deze brochure zijn ontworpen door de tweedejaarsstudenten Plastische Opvoeding van de lerarenopleiding bachelor secundair onderwijs van KHBO. Onze expliciete dank aan hen om er iets unieks van te maken.

We wensen u alvast veel leesplezier!

Namens alle medewerkers van School of Education,

Ann Martin
Coördinator

Wegwijs

In deze derde editie van onze brochure “Projecten (2009-2011), het kloppend hart van School of Education” vindt u een overzicht van de projecten die eind augustus 2011 werden afgerond. Daarnaast blikken we met u graag vooruit op de doelstellingen van de nog lopende en recent opgestarte projecten. Tot slot stellen we ook de eerste lichter ambassadeurs van School of Education aan u voor.

De projecten in deze brochure werden gegroepeerd op volgende thematische wijze: vakdidactiek, praktijkcomponent, curriculumvernieuwing, professionalisering lerarenopleiders, assessment en multimedia.

Hieronder een overzicht van de afgeronde projecten:

1. Professioneel werken aan een kwaliteitsvolle vakdidactiek	3
2. Identiteitsontwikkelen didactiek voor de leraren secundair onderwijs	4
3. Te zwaar belast met de vernieuwde lerarenopleiding? Werken naar een win-winsituatie voor alle betrokken partijen	5
4. ZOISs: Zelfontwikkelingsinstrument voor stagescholen	6
5. Een taalbeleid op maat van de lerarenopleiding	7

6. Actieonderzoek voor en door leraren: begeleiding en kennisdeling	8
7. Lerarenopleiding in 2030	9
8. Leren en helpen leren op de werkplek. Een 'self-study'-project in de lerarenopleiding	10
9. Assessment Center	11
10. GOM: Gemeenschappelijke Outputmeting. Kwaliteit in de lerarenopleiding vanuit vergelijkend perspectief: de ontwikkeling van een gevalideerd outputinstrument	12
11. stERK in Frans	13
12. E-ntercultureel werken	14
13. Planning en implementatiescenario's voor blended learning	15
14. Gamebased Learning	16

Geïnteresseerd om zelf een project in te dienen of om mee te werken aan een project?

Kijk dan zeker uit naar onze oproep in het najaar van 2012 op www.schoolofeducation.eu of neem contact op met één van onze medewerkers.

1. Professioneel werken aan een kwaliteitsvolle vakdidactiek

Vakdidactiek is een cruciaal element in het leerproces van de leraar. Hierin wordt geleerd hoe vakgebonden leerervaringen voor leerlingen kunnen worden gecreëerd. Deze projectgroep beoogde een richtinggevende standaard te ontwikkelen voor de vakdidactiek.

Het project had twee doelstellingen, namelijk:

1. de ontwikkeling van een kwaliteitsstandaard vakdidactiek met kwaliteitsindicatoren,
2. de ontwikkeling van vakdidactisch materiaal die deze standaard en haar indicatoren illustreren.

Hiertoe ontwikkelde het projectteam op basis van het model van Shulman een dynamisch vakdidactisch model, met name het vak3dactisch model.

Aan de vier domeinen van dit model (vakkennis, didactiek, praktijk en vakdidactiek) werden telkens twee kwaliteitsindicatoren gekoppeld die vakdidactici kunnen uitdagen in hun zoektocht naar een professionele vakdidactiek. Dit materiaal werd uitgetest in twee vakdidactische groepen muziek en natuurkunde. Beide vakgroepen maakten exemplarisch vakdidactisch materiaal aan dat de kwaliteitsindicatoren concreet vertaalt naar een vak en onmiddellijk bruikbaar is binnen de vakdidactische context van een lerarenopleiding.

Het geheel werd gebundeld in een inspiratiegids vakdidactiek. Deze gids bevat suggesties voor concrete werkvormen zodat lerarenopleiders in team, in de klas of individueel met het materiaal aan de slag kunnen gaan.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KHLim, KU Leuven, K.H.Kempen, KATHO en W&K

Contactpersoon: johan.ardui@khlim.be

2. Identiteitsontwikkende didactiek voor de leraren secundair onderwijs

Onderwijs krijgt te maken met jongeren met 'eigentijdse' leerhoudingen, ontleend aan interactieve multimedia en smart games. Het beroepsprofiel van leraren (2006) voorziet in een waaier van maatschappelijk relevante rollen voor leraren. Het is nuttig te onderzoeken onder welke voorwaarden het concreet invulling geven aan deze rollen, leraren effectief in staat stelt om 'model' te staan en jongeren van nu aldus te 'inspireren'. Voorwaarde daartoe is dat leraren (in-spe) leergemeenschappen creëren waarin de essentie van leren opnieuw centraal staat.

Dit laatste vormde het hoofddoel van dit project.

Hierbij aansluitend stonden volgende drie acties centraal:

1. het uittekenen van globale krijtlijnen van een identiteitsontwikkende didactiek aan de hand van het kritisch aftoetsen van enerzijds eigentijdse leerhoudingen van jongeren en anderzijds beroepsrollen die leraren opnemen in de klas en op school,

2. het ontwikkelen van concrete materialen zoals visie, concepten, handvatten, voorbeelden,... die toelaten dat deze identiteitsontwikkende didactiek op een geïntegreerde manier kan worden geïmplementeerd in lerarenopleidingen en in scholen secundair onderwijs,
3. het detecteren van kritische succesfactoren en het uitwerken van scenario's voor vormingsactiviteiten voor alle actoren die aan de slag willen gaan met de identiteitsontwikkelde didactiek.

Bovenstaande zaken werden opgenomen in een inspiratiebox en het boek *'Press pauze, ruimte creëren voor Open exploreren'* (Acco, 2011).

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KHBO, CVO VTI Aalst, KU Leuven, KHLim en vzw Leer-kracht

Contactpersoon: dirk.gombair@khbo.be

3. Te zwaar belast met de vernieuwde lerarenopleiding? Werken aan een win-winsituatie voor alle betrokken partijen

Met de invoering van het decreet lerarenopleiding (2006) vinden zowel studenten als stagebegeleiders van opleidingsinstellingen en mentoren van stagescholen dat ze te zwaar belast zijn. Zijn deze signalen terecht of niet? Met deze vraag ging dit project aan de slag.

De klassieke studietijd- en werktijdmetingen zijn allemaal kwantitatieve instrumenten die zich niet uitspreken over de kwaliteit van het werk. Deze projectgroep wou niet enkel onderzoeken hoeveel tijd men besteedt aan het praktijk- en begeleidingsluik, maar juist wat de betrokkenen (stagiair, praktijkbegeleider van opleidingsinstituut en mentor van stageschool) in die tijd doen en welke oorzaken aan de basis liggen van (het gevoel van) overbelasting.

Dit project heeft hiertoe vooreerst een studie gedaan door gebruik te maken van een tijdsmeting (webapplicatie Kronos), het afnemen van een enquête en het terugkoppelen van de resultaten via een resonantiesessie. Daarnaast formuleerden zij een aantal aanbevelingen met betrekking tot de praktijkbegeleiding in opleidingsinstellingen en stagescholen. Hierin wordt het begeleidingsaanbod gestuurd vanuit de begeleidingsvragen van de stagiairs in verschillende fasen van hun praktijktraject.

Ten slotte inventariseerde de groep de randvoorwaarden die de afstemming van het begeleidingsaanbod op de begeleidingsvragen van stagiairs faciliteert.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: CVO LimLo, CVO HIK, CVO VIVO, K.H.Kempen en KU Leuven

Contactpersoon: danny.robben@cvolimlo.be

4. ZOISs: Zelfontwikkelingsinstrument voor stagescholen

Lerarenopleidingen en stagescholen evolueren in internationale context steeds meer naar een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het opleiden van toekomstige leraars. Vier lerarenopleidingen sloegen de handen in elkaar om binnen het ZOISs-project een bijdrage te leveren aan het concreet vormgeven van dit gedachtengoed.

Het ontwikkelwerk uit dit project werd gebundeld in de inspiratiegids *'Samen opleiden: bouwen op en met elkaar'* (Acco, 2011). Zoals de titel aangeeft staat een participatieve benadering binnen de praktijkcomponent in de lerarenopleiding centraal. Deze gids omvat onder andere volgende onderdelen:

- een referentiekader om het samen opleiden gestalte te geven,
- een vragenlijst om de kwaliteit van een stageplaats als werkplekleeromgeving voor stagiairs in kaart te brengen,
- een beschrijving van de resultaten uit een pilootonderzoek die de mogelijkheden van het instrument illustreert als zelfontwikkelingsinstrument binnen het stagebeleid van stagescholen en opleidingen,

- een stappenplan voor de implementatie van het ideeëngoed samen opleiden,
- enkele good practices voor samen opleiden in het perspectief van schoolontwikkeling,
- een beschrijving van de onderzoeksmethodologie voor lerarenopleidingen die gelijkaardig onderzoek willen verrichten,
- een aantal beleidsaanbevelingen.

Meer informatie: www.zoiss.be

Partners: KHLeuven, KATHO, CVO LimLo en K.H.Kempen

Contactpersoon: kristien.carnel@khleuven.be

5. Een taalbeleid op maat van de lerarenopleiding

Dit project benadrukt het belang van taal voor lerarenopleidingen. Elke leerkracht is een taal-leerkracht. Mede wegens maatschappelijke ontwikkelingen en wijzigingen in de instroom is dat echter minder evident. De nood aan een coherent taalbeleid neemt daardoor toe.

Als opstap voor dit project werd een taalbeleidskader ontwikkeld waarin twee elementen vervat zitten, namelijk:

1. een operationalisering van de talige competenties (vertolkt in de *'13 doelen in een dozijn'* van de Nederlandse Taalunie) voor de verschillende functionele gehelen binnen de basiscompetenties voor leraren,
2. een beleidskader dat aangeeft op grond van welke principes een taalbeleid binnen verschillende lerarenopleidingen vorm en inhoud kan krijgen.

Dit beleidskader vormt het uitgangspunt voor het verzamelen, ontwikkelen, implementeren en dissemineren van werkinstrumenten.

Deze doelstelling leidde tot de aanmaak van een databank met concrete instrumenten. Het gaat zowel over instrumenten die eerder beleidsmatig van aard zijn en voornamelijk op mesoniveau kunnen worden ingezet, als over instrumenten op het microniveau die lectoren kunnen hanteren om de talige competenties bij hun studenten te ontwikkelen.

Bovenstaande is slechts succesvol als ook de nodige aandacht gaat naar het sensibiliseren, opleiden en vormen van actoren inzake taalbeleid op zowel het mesoniveau, als het microniveau aan de hand van intervisies, expertadvies en workshops. Dit project deed hiertoe enkele aanzetten.

Meer informatie: www.detaalcompetenteleerkracht.be

Partners: K.H.Kempen, HUB, KATHO, KHLeuven en KHLim

Contactpersoon: jonas.vreys@khk.be

6. Actieonderzoek voor en door leraren: begeleiding en kennisdeling?

Uit de conclusies van de visitatiecommissie van de Vlaamse lerarenopleidingen (2007) bleek in vele opleidingen een tekort aan aandacht voor onderzoek en voor de competenties van de leraar als onderzoeker. De toepassing van actieonderzoek in het curriculum kan hierin verandering brengen, indien er voldoende onderzoeksvaardigheden gradueel worden aangeleerd.

In 2008 startte reeds het School of Education project *'Actieonderzoek door aankomende kleuteronderwijzers en onderwijzers in Vlaanderen'*. Hierin werkte men een gezamenlijke visie over actieonderzoek uit. Vervolgens werden enkele casussen rond actieonderzoek in de bacheloropleiding kleuter- en lager onderwijs van de betrokken partners beschreven en besproken vanuit deze gemeenschappelijke visie en methodiek. Ten slotte formuleerde de projectgroep een aantal valkuilen, randvoorwaarden en uitdagingen waarmee een lerarenopleiding bij voorkeur rekening houdt om het actieonderzoek optimaal te laten verlopen.

Het vervolgproject *'Actieonderzoek voor en door leraren'* werkte hierop verder en had tot doel het uitvoeren van actieonderzoek door studenten en de begeleiding van actieonderzoek door lerarenopleiders te ondersteunen en te stimuleren. Daartoe creëerde het project een Toledo-community voor kennisdeling rond actieonderzoek. Dit platform heeft volgende drie functies:

1. het reikt studenten in de lerarenopleiding een stappenplan aan voor het uitvoeren van actieonderzoek en biedt hulp voor het beheren van gegevens,
2. het faciliteert de begeleiding door lerarenopleiders,
3. het omvat didactische handvatten voor het voeren van actieonderzoek.

Doel is dat dit platform meteen ook kwaliteitsverhogend werkt en de implementatie van deze methodiek versterkt.

Daarnaast werd een blog opgemaakt voor studenten en lerarenopleiders waar zij artikels rond actieonderzoek kunnen raadplegen en becommentariëren. Deze blog is voor iedereen toegankelijk.

Meer informatie: <http://blog.associatie.kuleuven.be/actieonderzoek/> en de Toledo-community I-C117399-K

Partners: HUB, GROEP T, K.H.Kempen en KHLim

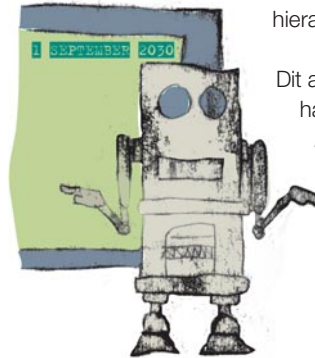
Contactpersoon: ria.desadeleer@hubrussel.be

7. Lerarenopleiding in 2030

Het project *'Education 2030'* vertrok vanuit de vaststelling dat veranderingen binnen de samenleving en het onderwijs zich razendsnel voltrekken. Het project wil een mogelijke kijk bieden op deze veranderingen en de dynamiek ervan, waarbij rekening gehouden wordt met de vele onzekere factoren die de richting van veranderingen beïnvloeden.

Om dit te realiseren bewandelde het project twee sporen:

1. In de eerste plaats werkte de projectgroep doorheen het project de methodiek van het scenario-schrijven uit. Deze methodiek wenst de mogelijke veranderingen of de dynamiek ervan binnen de lerarenopleiding in kaart te brengen. Met het gebruik van deze methodiek ontwikkelde de groep vier toekomstscenario's voor de lerarenopleiding in 2030.

De methodiek resulteerde in beleidsadviezen en een didactische werkvorm, zodat lerarenopleidingen ze kunnen gebruiken voor lectoren en studenten.

2. Een tweede spoor speelde in op de lerarenopleider en leraren-in-opleiding, met speciale aandacht voor het veranderingsbewustzijn en de -bereidheid van deze (aankomende) professionals. Dit project onderzocht in welke mate de methodiek van het scenarioschrijven hieraan een bijdrage kan leveren.

Dit alles resulteerde onder andere in een handleiding *'Ontwerpen en veranderen in het onderwijs. Hier nu daar dan'*.

De pdf-versie van deze handleiding kan je terugvinden op www.education2030.be of de website van School of Education.

Meer informatie: www.education2030.be

Partners: GROEP T, KATHO, KHLeuven en KHLim

Contactpersoon: stijn.dhert@groept.be

8. Leren en helpen leren op de werkplek. Een 'self-study'-project in de lerarenopleiding

Werkplekleren is de laatste jaren een centraal thema in de lerarenopleiding geworden. De idee erachter is eenvoudig: door het leren van leraren-in-opleiding te verbinden met de authentieke beroepspraktijk kan men krachtigere leeromgevingen creëren en dus ook de opleiding van deze studenten verbeteren. Maar op dit moment is er nog onvoldoende inzicht in de wijze waarop en de voorwaarden waaronder werkplekleren effectief haar ondersteunende rol kan vervullen.

De projectpartners uit dit project werkten binnen School of Education in 2008 reeds samen aan een exploratief project inzake werkplekleren. Hierin lag de klemtoon op het in kaart brengen van het verloop van de leerprocessen bij verschillende vormen van werkplekleren.

Het vervolproject *'Een self-study-project in de leraren-opleiding'* maakte gebruik van de resultaten van het voorgaand project, maar voegde er expliciet een opleidingsdidactische agenda aan toe.

Naast een organisatorische en didactische vernieuwing, impliceert werkplekleren immers ook een eigen opleidingsdidactische problematiek. Zes lerarenopleiders analyseerden via de methodologie van *'Self-Study of Teaching and Teacher Education Practices'* gedurende twee jaar hun eigen opleidingspraktijk. De bedoeling hiervan was om de lerarenopleiders toe te laten hun professionele expertise te expliciteren en te toetsen, maar ook om in de rapportering van hun onderzoek bij te dragen tot een theorievorming over de didactiek van het leraren opleiden met betrekking tot werkplekleren.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KU Leuven, CVO LimLo, K.H.Kempen, KHLeuven en KHLim

Contactpersoon: geert.kelchtermans@ppw.kuleuven.be

9. Assessment Center

Binnen de Vlaamse onderwijscontext wordt de autonomie inzake de evaluatie van de uitstroom door de instellingen als een belangrijke verworvenheid beschouwd. Nieuwe evoluties zoals competentie-gerichte toetsvormen of accreditatie stellen deze evidentie echter in vraag en wijzen op de noodzaak van een instellingsoverstijgende aanpak voor kwaliteitsvolle en leerwegaafhankelijke toetsing.

Dit project wilde de haalbaarheid onderzoeken van zo'n instellingsafhankelijk assessment center. Hiervoor organiseerde de projectgroep een brede bevraging bij de partners binnen School of Education en bevroeg ook de wenselijkheid, functie, invulling en organisatorische vormgeving van een assessment center.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek stelde de groep een digitale inventaris op met bestaande assessmentinstrumenten en -procedures toepasbaar binnen verschillende types lerarenopleidingen. Ten slotte werd voor de assessoren een functie-omschrijving, profiel en deontologische code opgesteld.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: K.H.Kempen, CVO HIK, CVO VIVO en KHLLeuven

Contactpersoon: greet.cuyt@khk.be

10. GOM: Gemeenschappelijke Outputmeting. Kwaliteit in de lerarenopleiding vanuit vergelijkend perspectief: de ontwikkeling van een gevalideerd outputinstrument

Het GOM-project speelt in op twee thema's die in de lerarenopleiding actueel zijn en waar gemeenschappelijk onderzoek nodig is, namelijk de nood aan een gevalideerd instrument om de output te inventariseren en het scherper in kaart brengen van het gerealiseerde niveau (output).

Dit project maakte dan ook werk van volgende doelstellingen:

1. het ontwikkelen en inzetten van een op basiscompetenties gebaseerd assessmentinstrument dat het uitstroomniveau van de afstuderenden in kaart brengt,
2. het analyseren van resultaten van brede toepassing van dit instrument met het oog op uitspraak over de validiteit en betrouwbaarheid ervan,
3. uitspraken formuleren op basis van de inzet van het instrument over het gerealiseerd niveau van de betrokken lerarenopleidingen,
4. het uitschrijven van procedures die de integratie van de onderzoeksgegevens in het interne kwaliteitszorgsysteem van de lerarenopleidingen mogelijk maken.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KHLeuven, K.H.Kempen, KaHo Sint-Lieven, KATHO, KHBO, Lessius Mechelen en Karel de Grote-Hogeschool

Contactpersoon: bjorn.callewaert@khleuven.be

11. stERK in Frans

Omdat in de toelichting bij het decreet lerarenopleiding (2006) voor elke student in de bacheloropleiding lager onderwijs het niveau B1+/B2 vooropgesteld wordt als uitstroomniveau Frans, omdat momenteel in geen enkele hogeschool het begin- of uitstroomniveau van de studenten getest wordt volgens het Europees referentiekader (ERK) en omdat bij de lectoren Frans het vermoeden heerst dat het beginniveau van de studenten erg zwak is, drong zich de noodzaak van een objectieve, ERK-gerelateerde instaptoets op.

Dit project 'stERK in Frans' nam hierin initiatief en realiseerde:

1. de ontwikkeling van een instroomtest voor de vijf taalvaardigheden met betrekking tot het vak Frans,
2. lectorenvormingen om collega's Frans in hogescholen het assessment van vaardigheden aan te leren,
3. een digitaal taalvaardigheidspakket om studenten te ondersteunen in hun leerproces.

Door het afnemen van de testen krijgen de hogescholen zicht op de beginsituatie taalvaardigheid Frans van de (eigen) studenten. Bovendien: dankzij de haast voltallige participatie van alle Vlaamse hogescholen kreeg men zicht op de taalvaardigheid Frans van de huidige instroom eerstejaarsstudenten uit de bacheloropleiding lager onderwijs. Op basis hiervan werden samen met de resonantiegroep verschillende denkpistes geformuleerd die uitmondten in aanbevelingen ten aanzien van het beleid van de instellingen maar ook ten aanzien van het departement onderwijs.

In september 2011 startte binnen School of Education het vervolproject 'stERK naar het werkveld' op. Dit project ambieert met dezelfde groep projectmedewerkers een ERK-gerelateerde uitstroomtoets te ontwikkelen.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KHLeuven, HUB, KATHO en KHBO

Contactpersoon: liesbeth.martens@khleuven.be

12. E-ntercultureel werken

De toegenomen maatschappelijke diversiteit daagt leraren en directies uit om de verschillende culturele achtergronden van kinderen en jongeren in het klas-lesgebeuren te integreren. Om leraren bij deze uitdagingen te ondersteunen, ontwikkelde het project *'E-ntercultureel werken'* een e-leertraject.

Dit traject bestaat uit een e-tool die opgebouwd is uit acht modules. In dit individuele leerproces worden (toekomstige) leraren gesteund door een coach/begeleider die tijdens de in vivo momenten aandacht heeft voor hun ervaringen en percepties.

De projectgroep schreef ook een visietekst uit waarin de theoretische kaders die de basis vormen van hun e-tool, de aandachtspunten bij het ontwerpen van deze tool en de taken en kenmerken van een interculturele begeleider worden weergegeven.

Meer informatie: <http://entercultureel.khm.be/moodle/>

Partners: Lessius Mechelen, KHLeuven, KaHo Sint-Lieven en CIMIC

Contactpersoon: joke.simons@lessius.eu

13. Planning en implementatiescenario's voor blended learning

Dit project omschrijft *'Blended leren'* als *'Courses that integrate online with traditional face-to-face class activities in a planned, pedagogically manner and where a portion of the face-to-face time is replaced by online activity'* (Picciano, 2007).

De projectgroep stelde een review op aan de hand van een literatuuronderzoek en interviews met experts over de betekenis en aansturing van blended learning. Gaandeweg werd de groep overtuigd dat blended learning meer omvat dan een cursus herontwerpen in functie van plaats- en tijdsafhankelijk leren. De implementatie van blended learning heeft impact op de onderwijsvisie, maar ook op de onderwijskundige vertaling, het financiële en personele beleid, de infrastructuur en beschikbare technologie in de instelling, de competentieontwikkeling van personeel, de e-administratie,...

Deze invalshoeken werkte de projectgroep uit in hun publicatie *'Van e-learning naar blended learning, the best of both worlds'*. Uit de titel en de verschillende thema's in dit boek blijkt dat er een beweging heeft plaatsgevonden van e-learning naar blended learning. De inhoud biedt een kader aan om blended learning vanuit organisatieniveau aan te pakken en inventariseert enkele tools en leermaterialen om in vormingen en workshops rond blended learning aan de slag te gaan.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu

Partners: KHLeuven, HUB, KU Leuven (Dienst Media en Leren) en KHLim

Contactpersoon: luc.vandeput@khleuven.be

14. Gamebased Learning

Games zijn in. Allerlei onderwijsactoren promoten het gebruik van games in het onderwijs. In dit project '*Gamebased Learning*' werd nagegaan en onderzocht in welke mate games in het onderwijs kunnen worden geïntroduceerd en welke doelstellingen er mee kunnen worden gerealiseerd.

Dit project startte met een uitgebreide literatuurstudie naar een mogelijke rubricering en pedagogische verantwoording van games in het onderwijs. Uit dit onderzoek bleek daadwerkelijk dat games heel wat potentieel hebben, maar voornamelijk dat er een kloof is in het gebruik van games door leerlingen en studenten enerzijds en leerkrachten en lerarenopleiders anderzijds.

Om games een versnelde ingang te laten vinden, werden voor verschillende games didactische instructiefiches aangemaakt. Deze fiches helpen de lerarenopleiders om games op een didactisch verantwoorde wijze in te zetten in hun onderwijspraktijk. Eveneens heeft het project een assessment-tool ontwikkeld, die werd afgenomen bij studenten uit de lerarenopleiding gezondheidswetenschappen aan de KU Leuven.

Ten slotte werden allerhande materialen ontworpen om in workshops en studiedagen ter disseminatie van de resultaten te hanteren.

De projectgroep concludeerde dat om games volwaardig met al hun mogelijkheden te integreren in het onderwijs, een inspanning op langere termijn nodig zal blijven.

Meer informatie: www.schoolofeducation.eu en de Toledo-community d-C128600-K

Partners: KHLim, GROEP T en K.H.Kempen

Contactpersoon: valere.awouters@khlime.be

Hieronder vindt u de projecten die momenteel nog lopen binnen ons expertisenetwerk.

We geven telkens de belangrijkste doelstellingen van ieder project mee. Een uitgebreide projectomschrijving kan u terugvinden op de website www.schoolofeducation.eu of bij de vermelde contactpersoon.

(VAK-)DIDACTIEK

1. Vakdidactiek natuurwetenschappen

Doelstellingen:

- Mapping van inter- en nationale vakdidactische literatuur.
 - Inventariseren van praktijknoden en -voorbeelden natuurwetenschappen.
 - Ontwerpen van een blauwdruk vakdidactiek natuurwetenschappen bestaande uit vakdidactische beschrijving van interdisciplinaire verschijnselen en concepten en het onderzoekend leren van natuurwetenschappen.
 - Ontwerpen van cases van good practice als explicatie van de blauwdruk.
 - Integreren van projectresultaten in het vakdidactische beleid van lerarenopleidingen.
-
- **Partners:** KHLim, KHLeuven en K.H.Kempen
 - **Contactpersonen:** renaat.frans@khlm.be en filip.poncelet@khlm.be

2. Vakdidactische praktijkgerichte reviews van onderzoek (P-reviews)

Doelstellingen:

- Ontwikkelen van een gedifferentieerd conceptueel-operationeel ontwerp kader voor het schrijven van praktijkgerichte reviews.
- Uitschrijven van zes reviews volgens richtlijnen van ontwerp kader, gedifferentieerd naar onderwijsdomein en -niveau (basis- en secundair onderwijs).
- Evalueren van gerealiseerde reviews door twee review-boards met als doel de kwaliteit van het schrijfproces en de gerealiseerde output in kaart te brengen en gerichte bijsturing mogelijk te maken voor disseminatie.
- Opzetten van disseminatie- en valorisatieactiviteiten zoals organiseren van vakdidactische studiedagen, ontwikkelen van interactieve website of schrijven van publicaties.
- Opstellen van een krachtig, haalbaar, duurzaam en operationeel toekomstscenario voor lerarenopleidingen.
- **Partners:** K.H.Kempen, CVO LimLo, KaHo Sint-Lieven en KHLim
- **Contactpersoon:** job.de.meyere@khk.be

PRAKTIJKCOMPONENT

1. Kwaliteit in praktijk. Systematisering en optimalisering van kwaliteitszorg voor de praktijkcomponent in de lerarenopleiding

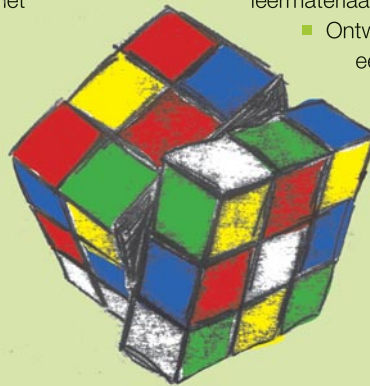
Doelstellingen:

- Inventariseren van bestaande kwaliteitszorginitiatieven voor de praktijkcomponent in Vlaanderen en een literatuurstudie maken waaruit een geïntegreerd kader voor goed kwaliteitszorgbeleid (analyse-instrument) voortvloeit.
- Ontwikkelen en verspreiden van materialen en advies om de kwaliteitszorg van de praktijkcomponent in lerarenopleidingen te ondersteunen.
- Geven van vorming rond kwaliteitszorg aan lerarenopleiders.
- **Partners:** KaHo Sint-Lieven, CVO Lethas, CVO LimLo, CVO VIVO, CVO VTI Aalst, HUB, KU Leuven en KHLim
- **Contactpersonen:** katrien.vangerwen@kahosl.be of daisy.michiels@kahosl.be

2. Maximaliseren van stagebegeleiding door minimaliseren van fysieke aanwezigheid op de stagescholen

Doelstellingen:

- Inventariseren van stagepraktijken op basis van literatuurstudie, expertise uit projecten, gesprekken met experts en bevraging van praktijkvoorbeelden bij opleidingen die al enige weg hebben afgelegd in het gericht afwegen van fysieke aanwezigheid op de werkvloer.
- Ontwikkelen van een analysekader gekristalliseerd uit inventarisatie en literatuurstudie van waaruit bestaande praktijken kunnen worden geanalyseerd.
- Ontwikkelen van drie transferabele scenario's (stageopbouw, vormgeving en begeleiding) vanuit het analysekader en -instrument.
- Formuleren van beleidsadviezen voor lerarenopleidingen.
- **Partners:** KHLeuven, GROEP T, KU Leuven en CVO HIK
- **Contactpersoon:**
marie-rose.polling@khleuven.be

CURRICULUMVERNIEUWING

1. Wiskundige denkmethodes in het beroepsonderwijs

Doelstellingen:

- Opbouwen van een referentiekader in dialoog met de expertisegroep en aan de hand van onderzoeksliteratuur over wiskundededidactiek en instructiepsychologie.
- Schrijven van een visietekst op basis van het referentiekader en bijhorende analyse van onderwijspraktijken.
- Uitwerken van twee inhoudelijk-didactische modules voor wiskundedoelen in beroepsonderwijs inclusief cursus- en leermateriaal met observatie- en evaluatie-instrumenten.
- Ontwikkelen van een poster en schrijven van een artikel met belangrijkste conclusies en beleidsadviezen.

- **Partners:** KHLeuven, CVO LimLo, Lessius Mechelen en KHLim
- **Contactpersonen:**
machteld.pensaert@khleuven.be
en ruth.wouters@khleuven.be

2. Competentiegerichte stembegeleiding bij studenten lerarenopleiding

Doelstellingen:

- Ontwikkelen van een visie, die stemgebruik door student-leraren vanuit een competentiegerichte invalshoek beschrijft, door koppeling met basiscompetenties van de beginnende leraar.
 - Opmaken van een stappenplan waarmee teams van lerarenopleiders vertrekkende van hun verscheidenheid de visie kunnen implementeren in hun opleiding vanuit een breed gedragen dynamiek.
 - Inventariseren van informatie en ontwikkeling van oefenpakketten om aan competentiegerichte stembegeleiding van student-leraren te werken (screening, vorming en begeleiding).
 - Uitvoeren van een kortlopend empirisch onderzoek om de onderzoeksoutput te consolideren en bij te sturen.
- **Partners:** KU Leuven, CVO Lethas, GROEP T en W&K
- **Contactpersoon:** wivine.decoester@med.kuleuven.be

3. Een brug naar cultuur: onderzoek naar een vakoverschrijdende en geïntegreerde verankering van cultuur- en kunst-educatie in de lerarenopleiding BASO

Doelstellingen:

- Ontwikkelen van een theoretisch kader waarin het begrip cultuur- en kunsteducatie en de meerwaarde voor de bacheloropleiding secundair onderwijs vanuit een vakoverschrijdende en geïntegreerde aanpak wordt beschreven.
 - Uitwerken van tools om deze visie didactisch te implementeren in de bacheloropleiding secundair onderwijs.
 - Verkennen, ontwikkelen en toetsen van good practices.
 - Samenstellen van een inventaris van referenties en elektronisch platform voor verantwoordelijken cultuur- en kunsteducatie uit secundair onderwijs en lerarenopleidingen.
- **Partners:** W&K, CVO LimLo, KHLeuven en KHLim
- **Contactpersoon:** koenraad.hinnekind@lemmens.be

PROFESSIONALISERING LERARENOPLEIDERS

1. Professionaliseren van lerarenopleiding en secundair onderwijs via docentenstages

Doelstellingen:

- Werken aan een strategie voor het uitwerken van een beleidskader met aanbevelingen over een juridisch kader voor docentenstages, de implementatiemogelijkheden en de concrete realisatie van docentenstages.
- Beschrijven van trajecten en methodieken voor werkplekleren voor docenten uit lerarenopleidingen.
- Voeren van een actieonderzoek waarin de voorbeeldtrajecten kunnen worden getoetst. De resultaten vormen de basis voor finetuning van trajecten en het draaiboek met methodieken, begeleidingsinstrumenten en good practices.
- **Partners:** Lessius Mechelen, KHLeuven en K.H.Kempen
- **Contactpersoon:** nele.dewitte@lessius.eu

2. De liefde voor het vak. Op zoek naar een pedagogie(k) van het meesterschap

Doelstellingen:

- Uitwerken van een conceptueel kader voor het meesterschap van de leraar via lees-, kijk- en denkwijzer op basis van literatuurstudie, interviews met leraren en focusgroepen.
- Implementeren van een toetsing- en implementatiestrategie in lerarenopleidingen zodat zij aspecten van meesterschap leren kennen en ermee aan de slag gaan.
- Ontwikkelen van een interactief, digitaal leerplatform met didactische materialen.
- **Partners:** KHLim, CVO HIK, KU Leuven en K.H.Kempen
- **Contactpersoon:** johan.ardui@khlim.be

ASSESSMENT

1. stERK naar het werkveld

Doelstellingen:

- Ontwikkelen van een instrument dat Vlaamse hogescholen een duidelijk zicht biedt op de mate waarin afstuderende studenten uit de bacheloropleiding lager onderwijs de decretaal vereiste taalvaardigheidsniveaus Frans behalen.
 - Lectoren Frans van deelnemende hogescholen met nieuwe toetsinstrument leren werken.
 - Benutten van een resonantiegroep om resultaten van de uitstroomtest en de gevolgen bespreekbaar te maken.
 - Organiseren van structureel overleg met betrokken onderwijspartners, om het vraagstuk van de gevolgen voor diplomering aan te pakken op beleidsniveau.
- **Partners:** KHLeuven, KATHO, KHBO en HUB
- **Contactpersonen:** liesbeth.martens@khleuven.be en elly.voets@khleuven.be

2. Uitzigt: uitstroomcompetenties van zij-instromers geïntegreerd toetsen

Doelstellingen:

- Ontwikkelen van een assessmentinstrumentarium met portfolio, over-all toets, postbakoefening, stationsproef, skillslab,... die peilen naar beheersing competenties.
 - Vormen van assessoren die meewerken aan dit assessment en opmaken van een deontologische code, profiel en vormingspakket voor assessoren op vlak van vakoverstijgende, competentiegerichte toetsing.
 - Opstellen van een instellingsoverstijgend eindassessment voor zij-instromers.
 - Opstellen van een monitor analoog aan de EVC-monitor van de Associatie K.U.Leuven gericht op kwaliteitsborging van procedure, instrumentarium voor eindtoetsing en personele bezetting.
- **Partners:** KHLeuven, CVO VIVO en Lessius Mechelen
- **Contactpersoon:** kristien.carnel@khleuven.be

3. WISTIL: Uitwerken van een Wiskundige In- en UitStapToets en een Individuele Leerlijn bij toekomstige leerkrachten lager onderwijs uniform voor al de lerarenopleidingen in Vlaanderen

Doelstellingen:

- Komen tot een eindnorm over de beheersing basiskennis wiskunde voor iedere aspirant-leraar.
- Opzetten van een uniforme in- en uitstaptoets basiskennis wiskunde en databank met representatieve opgaven.
- Uitbouwen van flexibele leertrajecten zodat begeleiding, aangepast aan de noden van een student, haalbaar wordt.
- **Partners:** KHLeuven, K.H.Kempen, KHBO, KHLim en Lessius Mechelen
- **Contactpersoon:** nadine.bongaerts@khleuven.be

MULTIMEDIA

1. ICT-starterskit voor (aspirant)leraren

Doelstellingen:

- In kaart brengen van ICT-startcompetenties, gedifferentieerd naar type lerarenopleiding en naar concrete ICT-eindcompetenties in de lerarenopleiding.
- Inzoomen op twee fundamentele bouwstenen voor competent leren omgaan met ICT in onderwijs, namelijk de technisch-instrumentele en procedurele vaardigheden en de sociaal-ethische capaciteiten.
 - Ontwikkelen van een online screeningsinstrument dat de ICT-vaardigheden en attitudes van instromende studenten meet.
 - Inbedden van gedifferentieerde, geautomatiseerde remediëringstrajecten in het screeningsinstrument.
- **Partners:** CVO VIVO, KHLim en K U Leuven
- **Contactpersoon:** karlien.dejaeger@cvovivo.be

2. De sociaal genetwerkte leraar

Doelstellingen:

- Ontwerpen van een conceptueel kader sociale netwerksites in educatieve context, ethisch-deontologische code voor gebruik ervan, modelprofiel in Facebook en verschillende pedagogisch-didactische fiches voor onderwijskundig gebruik van Facebook in lerarenopleidingen.
- Uittesten, optimaliseren en valoriseren van deze instrumenten door het uitvoeren van interventiegericht onderzoek met pre- en postmeting.
- **Partners:** KHLim, CVO HIK, KU Leuven en KHLeuven
- **Contactpersoon:** valere.awouters@khlim.be

Onze ambassadeurs

Om de resultaten van onze School of Education projecten nog meer te valoriseren, bieden we vanaf het academiejaar 2011-2012 onze afgeronde projecten de mogelijkheid om een ambassadeurstoelage aan te vragen. Deze toelage heeft tot doel één jaar financiële ondersteuning te bieden om projectresultaten te implementeren in instellingen binnen ons netwerk.

Volgende projecten zijn momenteel onze ambassadeurs:

- **Aan de slag met de inspiratiegids kwaliteitsvolle vakdidactiek**
Erik Schrooten (KHLim): erik.schrooten@khlm.be
- **De implementatie van videofeedback in de lerarenopleidingen Lichamelijke opvoeding**
Jorge Cottyn (KATHO): jorge.cottyn@katho.be
- **Een muzische grondhouding ondersteunen bij studenten: samen lukt het!**
Anne Verhoeven (Lessius Mechelen): anne.verhoeven@lessius.eu

- **Lerarenopleiding in 2030**
Stijn Dhert (Groep T): stijn.dhert@groept.be
- **Open explorerend herbronnen in de lerarenopleiding**
Dirk Gombeir (KHBO): dirk.gombeir@khbo.be

Geïnteresseerd om één van deze ambassadeurs te laten langskomen in uw lerarenopleiding?

Aarzel niet om contact op te nemen met de vermelde contactpersoon of één van onze medewerkers of kijk voor meer info op www.schoolofeducation.eu/ambassadeurs

Onze partnerinstellingen

- **CVO Hoger Instituut der Kempen Geel**
(CVO HIK)
www.hik.be

- **CVO Lethas Brussel**
(CVO Lethas)
www.sintlukas.be

- **CVO LimLo Diepenbeek**
(CVO LimLo)
www.cvolimlo.be

- **CVO Technicum Noord Antwerpen**
(CVO TNA)
www.tna.be

- **CVO Technische Scholen Mechelen**
(CVO TSM)
www.cvotsm.be

- **CVO VIVO Kortrijk**
(CVO VIVO)
www.cvovivo.be

- **CVO VTI Aalst**
www.cvovti-aalst.be

VRIJTECHN
ISCHINSTITUUT
VUT AALST

CENTRUM VOOR VOLWASSENENONDERWIJS
AALST - LIEDEKERKE

- **CVO VTI Brugge**
www.vtibrugge.be

- **CVO VTI Leuven**
www.cvovtileuven.be

- **GROEP T - Internationale Hogeschool Leuven**
(GROEP T)
www.groept.be

- **Hogeschool Sint-Lukas Brussel**
(HSLB)
www.sintlukas.be

- Hogeschool voor Wetenschap & Kunst (W&K)
www.wenk.be

- Hogeschool-Universiteit Brussel (HUB)
www.hub Brussel.be

- Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende (KHBO)
www.khbo.be

- Katholieke Hogeschool Kempen (K.H.Kempen)
www.khk.be

- Katholieke Hogeschool Leuven (KHLeuven)
www.khleuven.be

- Katholieke Hogeschool Limburg (KHLim)
www.khlim.be

- Katholieke Hogeschool Sint-Lieven (KaHo Sint-Lieven)
www.kahosl.be

- Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen (KATHO)
www.katho.be

- Katholieke Universiteit Leuven (KU Leuven)
www.kuleuven.be

- Lessius Antwerpen (Lessius Antwerpen)
www.lessius.eu

- Lessius Mechelen (Lessius Mechelen)
www.mechelen.lessius.eu

Expertisenetwerk 'School of Education' Associatie KU Leuven

Dekenstraat 6 - postbus 4067, 3000 Leuven

016 / 32 88 75

info@schoolofeducation.eu

www.schoolofeducation.eu

Wim Bergen (voorzitter)

Hertogstraat 178, 3001 Heverlee

016 / 37 56 05

wim.bergen@schoolofeducation.eu

Willy Brion (ondervoorzitter)

Campus Kleinhoefstraat 4, 2440 Geel

014 / 56 23 22

willy.brion@schoolofeducation.eu

Johan Deklerck (beheerder)

Charles Deberiotstraat 36 - postbus 5205,

3000 Leuven

016 / 32 94 04

johan.deklerck@schoolofeducation.eu

Ann Martin (coördinator)

Dekenstraat 6 - postbus 4067, 3000 Leuven

016 / 32 88 76

ann.martin@schoolofeducation.eu

Eveline Declercq

(administratieve medewerker)

Dekenstraat 6 - postbus 4067, 3000 Leuven

016 / 32 88 75

eveline.declercq@schoolofeducation.eu

Frederik Maes (stafmedewerker)

Xaverianenstraat 10, 8200 Brugge

050 / 30 51 43

frederik.maes@schoolofeducation.eu

Els Castelein (stafmedewerker)

Dekenstraat 6 - postbus 4067, 3000 Leuven

016 / 32 88 73

els.castelein@schoolofeducation.eu

Dorien Van Rooy (stafmedewerker)

Dekenstraat 6 - postbus 4067, 3000 Leuven

016 / 32 88 74

dorien.vanrooy@schoolofeducation.eu

Inge Peeters (stafmedewerker)

Campus Blairon 800, 2300 Turnhout

0475 / 79 76 03

inge.peeters@schoolofeducation.eu

www.schoolofeducation.eu